

УДК 37.03+159.955

О.В. Лююк
м. Умань, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми. У системі чинників розбудови державності України, духовного відродження народу, входження нашої країни у високоцивілізоване світове товариство одним із провідних завдань постає виховання творчої особистості, здатної до самостійного розв'язання життєвих проблем, творчої активності та ініціативності, продукування нових ідей. Важливим фактором на шляху активізації цього процесу в культурно-освітній галузі є використання потенціалу методологічних підходів до організації навчально-виховного процесу в початковій школі.

Аналіз попередніх досліджень. Поняття творчої особистості обґрунтовується в працях багатьох дослідників минулого та сучасності (Дж. Гілфорд, В. Іванова, О. Кульчицька, В. Моляко, Я. Пономарьов, А. Рахімов, С. Рубінштейн, Л. Скалич, Е. Торренс та ін.). Серед учених, що розглядають у своїх працях підходи до розвитку творчої особистості учня початкової школи, слід відзначити В. Григор'єву. Дослідницею визначені базові принципи формування творчого мислення молодших школярів у процесі мистецької діяльності, а саме: принципи партисипативності, індивідуалізації та диференціації, свободи вибору, актуалізації вітагенного досвіду, освітньої рефлексії. Ці положення характеризують дидактичний аспект означеної проблеми. Однак залишається недостатньо розробленим розвивально-виховний. Відтак **мета статті** полягає у визначенні основних методологічних підходів до розвитку творчого мислення учнів у навчально-виховному процесі початкової школи, розкритті їх сутності за сучасних умов, доведенні їх необхідності та доцільності.

Виклад основного матеріалу. Аналіз надбань психолого-педагогічної теорії і практики дає змогу виділити основні теоретичні підходи, які доцільно враховувати в організації навчально-виховного процесу в сучасній початковій школі з метою розвитку творчого мислення учнів, а саме: культурологічний, діяльнісний, компетентнісний.

Спершу розглянемо *культурологічний* підхід. Перш ніж його охарактеризувати, вважаємо необхідним дати визначення поняття «культура». Під культурою філософія розуміє: 1) «сукупність способів і прийомів організації, реалізації та поступу людської життєдіяльності, способів людського життя»; 2) «сукупність духовних і матеріальних надбань, які виражають історично досягнутий рівень розвитку суспільства і людини, втілених у результатах продуктивної діяльності» [27, с. 386]. Тлумачення вказує на те, що за сучасного бачення культурологічний підхід виступає як конкретно-наукова методологія пізнання та перетворення навколишньої дійсності [19].

Процес пізнання відбувається людиною на основі культури, в умовах соціокультурного середовища. Мислення кожної людини розвивається в процесі її пізнавальної активної діяльності, однак його зміст та характер зумовлені загальним рівнем культури, якого досяг соціум на певному етапі свого розвитку. «Суспільно-історична зумовленість мислення виявляється в тому, що в кожному акті пізнання дійсності людина спирається на досвід, нагромаджений попередніми поколіннями, оперує тими засобами пізнання, які були створені ними» — зазначає академік С. Максименко [9, с. 281]. Означену думку підтверджують багато дослідників. Зокрема, Е. Геллер, В. Парін, А. Спіркін, підкреслюють, що «людина вчиться мислити через оволодіння логікою користування предметним світом, який створений всією попередньою історією, логікою, всією культурою» [7, с. 35]. Норми права, моралі, побуту, правила мислення склалися протягом усієї історії існування людства, які формують у дитині з самого народження поведінку та розум, роблячи з кожної представника певного способу життя та рівня культури [7, с. 38]. А. Мілтс справедливо зауважує, що без усвідомлення глибоких

зв'язків з культурною спадщиною минулих поколінь ми втрачаємо резерви збагачення майбутнього, т. я. заново відкриваємо давно відомі істини та створюємо псевдооригінальне [18, с. 9]. Відтак, як справедливо зазначають О. Кульчицька та В. Моляко, «...творчість навряд чи може існувати без зразків, без наслідування, без орієнтирів, без того, що вже застигло раз і назавжди у визначених нормах» [15, с. 243].

З означеного вище можемо зробити висновок, що культура є підґрунтям для творчості, а творчість — фактором розвитку культури.

Культура, на думку О. Дусавицького, не є спадщиною, яку можна експлуатувати, оволодіння нею відбувається за допомогою навчання й виховання, в процесі власної діяльності [8, с. 62]. У такому контексті слушною є думка І. Бежа про те, що «важливо виховувати особистість як суб'єкта діяльності, яка розуміється й здійснюється як форма розвиненої культури, оскільки тільки у ній матеріалізуються вищі духовні цінності» [3, с. 4]. Учений з цього приводу зазначає, що філософія цінностей, на основі ідей якої формується сучасна культура, змінила довгоіснуючу в освіті філософію розуму [3, с. 3]. Сучасній культурній парадигмі протирічить безпосередня знаннєвість школи, її жорстко організований навчально-виховний уклад, а також розуміння культуровідповідності як транслювання культури. Відтворення культури призводить до змушування засвоєння її, тоді як важливим тепер є освоєння, яке можливе за умови самостійної продуктивної діяльності. Лише в такому випадку, як зауважує Н. Крилова, культурні норми стануть для дітей особистісними цінностями, що забезпечується можливістю вибору. Відтак культурна парадигма забезпечує реалізацію діяльнісного підходу, в основі якого — дитяча творчість, різноманітні форми дослідницької практики. Отже, в культуровідповідній формі вимоги до знань переходять на другий план, знання при цьому виконують допоміжну функцію. Важливою стає проблема «вчитися ЯК та НАВІЩО діяти», поєднуючи при цьому культурні практики дитини в контексті вічних запитань: «Що?» (інформаційний компонент змісту), «Чому?» (евристичний компонент), «Як?» (діяльнісний компонент), «Навіщо?» (ціннісний компонент). Як бачимо, засвоєння культурних норм створює основу для саморозвитку не лише в інтелектуальній сфері, а й у смислових структурах свідомості дитини [14, с. 3-10].

Стає зрозумілим, що освітні форми мають відповідати ступеню розвитку культури народу, вимогам часу, рівню розвитку певної людини. Школа ж наразі відстає від вимог часу, серед яких Н. Крилова виділяє: посилення ролі інтеграційних та глобальних інформаційних процесів у світі; виникнення нового типу культурної ідентичності особистості та ідентичності нового покоління; зацікавленість соціуму в ініціативній, критично мислячій людині, здатній до інноваційної діяльності, творчості, до живої взаємодії учасників навчально-виховного процесу (співробітництва та спілкування). Культуровідповідність стає фактом активного, діяльнісного включення дитини в постійно змінну культуру, основною формою якого має стати самостійна культурна практика кожної дитини, умови для якої мають створювати педагоги та батьки. Н. Крилова виділяє такі чинники забезпечення культуровідповідності: різноманітність умов життєдіяльності дитини, включення її в складні конструкції культурних взаємодій та взаємовпливів; варіативність моделей навчання й виховання; різноманітність форм діяльності; орієнтація на самостійну освітню діяльність дітей; демократизація шкільного навчання; толерантність, коректність [14, с. 4-7].

Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що культурологічний підхід покликаний забезпечити готовність дитини до пошуково-дослідницької діяльності в мінливому середовищі соціуму. Формування цієї здатності уможливорюється завдяки вихованню, спілкуванню, включенню в діяльність з обов'язковою опорою на досвід попередніх поколінь. Відтак у такому контексті вважаємо необхідним розглянути *діяльнісний* підхід.

Психіка людини пов'язана з діяльністю та нею зумовлена. Г. Атанов розуміє діяльність як активність особистості, яка проявляється в процесі взаємодії з навколишнім та спрямована на вирішення важливих життєвих завдань, які визначають існування та розвиток людини. Однак людина не здатна виконувати будь-яку діяльність без використання досвіду попередніх

поколінь, який представлений предметами матеріальної та духовної культури та в способах дій з ними. Навчання та виховання є тими видами діяльності, які забезпечують засвоєння маленькими громадянами досвіду суспільно-історичної практики. З точки зору діяльнісного підходу педагогіка має своїм завданням розгляд в єдності знань та умінь (дій) [1, с. 8-9].

Діяльнісний принцип полягає не в отриманні знань у готовому вигляді, а здобуття їх у процесі навчальної діяльності на основі власної пізнавальної активності. Цей принцип може бути зреалізованим завдяки таким умовам:

- 1) безперервність (наступність між усіма етапами процесу навчання);
- 2) цілісне уявлення про світ (передбачає формування в учня узагальненого цілісного уявлення про природу — суспільство — самого себе, про роль і місце кожної науки у системі наук);
- 3) мінімакс (школа зобов'язана запропонувати учневі зміст освіти на максимальному (творчому) рівні і забезпечити його засвоєння на рівні соціально безпечного мінімуму (освітнього стандарту);
- 4) психологічна комфортність;
- 5) варіативність (передбачає формування в учнів здібності до систематичного перебору варіантів і вибору оптимального варіанту);
- 6) творчість (означає максимальну орієнтацію на творчий початок у навчальній діяльності учнів) [4, с. 7].

Пізнавальна діяльність людини, спрямована на вирішення проблем, створення нового відбувається завдяки мисленню. «Через діяльність дитини зароджується і розвивається її здатність у думці перетворювати об'єкти, створювати образи предметів, явищ, подій, які нею безпосередньо не сприймалися» — слушно зауважує Г. Костюк [11, с. 139]. Означене підтримує А. Рахімов, підкреслюючи, що творче мислення є елементом предметно-практичної та розумової діяльності та розвивається лише у творчій діяльності [22, с. 47]. Отже, єдність творчого мислення та діяльності полягає в тому, що мислення впливає на діяльність, а результати практичних дій удосконалюють процес мислення, відтак мислення та діяльність співпадають у творчих процесах [23, с. 23]. Отже, досвід прогресивної психолого-педагогічної науки свідчить, що творче начало дитини успішніше розвивається в процесі самостійної, правильно організованої діяльності. У Білій книзі з цього приводу зазначається, що забезпечення інтелектуально-творчого розвитку дитини стає можливим при умові здійснення індивідуальної суб'єктної діяльності всіх учасників навчально-виховного процесу. В основі створення таких умов закладена «цінність свободи самовизначення людини, формування її суб'єктності, здатності до створення власного простору можливостей (а не просто до вибору із суми зовнішньо окреслених можливостей) і морального становлення» [5, с. 25]. Такий підхід, на думку Н. Мойсеюк, переводить вихованця в позицію суб'єкта пізнання, спілкування, праці, що передбачає вироблення умінь обирати ціль, планувати, організовувати, виконувати, контролювати діяльність та оцінювати її результати. «Діяльнісний підхід ґрунтується на визнанні діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості» — підкреслює дослідниця [19, с. 41].

Психічним розвитком дітей керують дорослі через організацію їхньої діяльності у певних напрямках, надання їй потрібного змісту та створення відповідних умов. Процес виховання збагачує психічне життя дитини, веде до виникнення нових понять, потреб, інтересів, емоцій, знань, які, в свою чергу, ведуть до нових видів діяльності [11, с. 131]. О. Матвієнко називає суб'єктивну діяльність учня в різних її видах та формах підґрунтям виховання, оскільки до структури діяльності входять дії та операції (які детермінуються потребами, мотивами, цілями) та засоби й результати цієї діяльності [17, с. 40]. Тому діяльність дітей має бути організована таким чином, щоб її виконання сприяло розкриттю різних сторін та відношень явищ навколишньої дійсності, соціальних відносин, становленню та розумінню власних життєвих смислів. Діяльнісно-ціннісне відношення до світу лежить в основі виховання особистісних якостей дитини. З цього приводу О. Леонтьєв справедливо зауважує, що особистість формується в результаті продуктивної діяльності [16, с. 158]. Цей процес становить сутність відповідальності

людини як перед собою, так і перед суспільством [8, с. 201]. Відтак одним із найважливіших завдань дорослих є організація продуктивних видів діяльності, в яких би знайшли прояв внутрішня активність дитини, її нахили, інтереси, бажання, перетворювальний вплив на зовнішній світ, формувалися різноманітні стимули саморозвитку, а на цій основі — почуття успішності та впевненості в своїх силах. Отже, навчально-виховний процес з позицій цього підходу розглядається нами як система формування та розв'язання навчально-творчих завдань, створення методів, розрахованих не на передачу знань, а на їх самостійне здобування.

Одним із основних напрямів модернізації національної системи освіти визнано посилення її результативної складової, зокрема реалізація у навчально-виховному процесі *компетентнісного* підходу. На думку О. Барабаш, компетентнісний підхід «дозволяє подолати розрив між існуючою освітньою практикою та новими вимогами до результатів освіти в умовах інформаційного суспільства» [2, с. 133].

Під компетентностями Т. Богачева розуміє здібності до самоорганізації у відкритих, складних ситуаціях. Дослідниця ототожнює розвиток компетентностей із розвитком знань [6, с. 95]. Поняття «компетентність» академік О. Савченко трактує не лише з позицій знань, а й з позицій смисложиттєвих орієнтирів — як інтегровану здатність особистості, що охоплює знання, вміння, навички, цінності, досвід, ставлення, які можуть реалізовуватися в конкретній ситуації, в певному контексті; здатність швидко та самостійно використовувати раніше набутий досвід [25, с. 4].

Компетентність відображає та враховує такі особистісні цінності:

- постійний пошук свого «Я» та розкриття своїх здібностей, прагнення до саморозвитку;
- особиста відповідальність за свої вчинки, долю і через це — за все людство в цілому;
- спрямованість кожної особистості на конструктивне співіснування та співпрацю з іншими людьми;
- соціальна активність та ініціатива;
- спрямованість кожного індивіда на творчість, продукування ціннісно нового;
- пріоритет особистості над державою [26, с. 90].

Компетентності мають таку структуру: 1) компетентності особистісного розвитку (здоров'язберігальні, життєтворчі, компетентності готовності до безперервної освіти); 2) компетентності ІКТ (комунікативні та інформаційні); 3) соціальні (соціального становлення, суспільно-громадські, фінансово-професійні). У контексті нашого дослідження особливо цінними з них є:

- життєтворчі, що передбачають у перспективі формування здатності: володіти навичками самооцінки, самоконтролю, самоусвідомлення; визначати життєві цілі; мотивувати себе на успіх; тренувати волю, працелюбність, наполегливість; бути здатним до вибору численних альтернатив, що пропонує сучасне життя;
- готовності до безперервної освіти, що дозволяють особистості давати оцінку процесові та результатам проведеної діяльності; критично мислити; використовувати знання як інструмент для вирішення поставлених проблем; генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення;
- комунікативні, що дають можливість володіти вербальними та невербальними способами спілкування; використовувати техніки успішного спілкування та активного слухання;
- інформаційні, в основі яких лежать уміння долати стереотипи; критично сприймати інформацію, самостійно її аналізувати; застосовувати інформацію для досягнення поставлених завдань, індивідуального розвитку;
- соціального становлення, що допомагають людям інтегруватися в групи, бути гнучкими, мобільними; виконувати різні функції та ролі в колективі; володіти стратегіями позитивної взаємодії [10, с. 30-31]

Державний стандарт початкової освіти окреслює перехід до системної реалізації ідеї компетентнісного підходу, сутність якого, на думку О. Савченко, полягає у зміні звичного постулату навчання «я знаю» на «я знаю, як це застосувати, я це розумію». Основним результатом компетентнісного підходу є суб'єктність учня, яка змінює позицію дитини в учінні.

Вона стає активнішою, самостійнішою, соціально і особистісно відповідальнішою за власні досягнення особистістю, яка може свідомо застосовувати свої знання. В індивідуальних досягненнях такий підхід стосується «творчої сфери (я створюю, я змінюю, я знаходжу, я доповнюю) та емоційно-ціннісної (я прагну до, я хочу досягти, я дуже ціную, я схвалюю, я відчуваю, що мені потрібно)» [25].

Загальновідомо, що змінюваність навколишнього світу стала повсякденною характеристикою життєдіяльності сучасної людини. Відтак маємо виховувати людину, здатну в таких умовах до повноцінного життя. Звідси, навчальний процес має не лише забезпечити творче засвоєння знань, а й навчити людину вчитися впродовж життя, виховувати потребу в цьому, застосовувати засвоєні знання в практичній діяльності. З цього приводу В. Кремень зауважує, що знання мають стати «методологічною основою життя і діяльності» [13, с. 2]; що «навчитися вчитися за необхідності навчатися впродовж життя набуває інноваційного змісту. Здатність учитися як ключова компетентність, що визначена Радою Європи і без якої якісна освіта неможлива, є обов'язковою умовою ефективного навчання, самонавчання й адаптації людини до життя. Компетентнісна модель освіти на перше місце висуває не процес, а результат навчання...» [12, с.17-18].

Отже, динамічність світу, інтенсивний його розвиток зумовлюють потребу навчатися впродовж усього життя, тобто виховання здатності до самонавчання, яке можливе завдяки мисленню. «Інструментальну сутність цього інтегрованого утворення, — як стверджує О. Савченко, — можна визначити таким алгоритмом: *знаю що ... знаю як ... хочу і можу зробити ... роблю відповідально*» [24, с. 13].

У Навчальних програмах для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою з цього приводу зазначається: «У початкових класах навчальна діяльність уперше стає об'єктом спеціального формування, тому ключова компетентність *уміння вчитися* набуває пріоритетного значення». Ядром цієї компетентності є оволодіння учнями початкової школи загальнонавчальними вміннями і навичками, до складу яких входять загальнопізнавальні вміння і навички (вміння спостерігати, розмірковувати, застосовувати й перетворювати навчальний матеріал) [20, с. 6].

Відтак одним із основних новоутворень у психіці молодшого школяра є вміння вчитися, тобто здатність ставити перед собою та розв'язувати завдання, які з часом ведуть до саморозвитку [28, с. 23]. Структура вміння вчитися передбачає, що учень:

- сам визначає мету діяльності або приймає учителеву;
- проявляє зацікавленість навчанням, докладає вольових зусиль;
- організовує свою працю для досягнення результату;
- відбирає або знаходить потрібні знання, способи для розв'язання задачі;
- виконує в певній послідовності сенсорні, розумові або практичні дії, прийоми, операції;
- усвідомлює свою діяльність і прагне її вдосконалювати;
- володіє вміннями й навичками самоконтролю та самооцінок [10, с. 117].

Володіння особистістю вмінням вчитися сприяє її пізнавальній активності, ініціативності, раціональному використанню часу і засобів учіння. Така людина не губиться в новій життєвій ситуації, не чекає підказки, а самостійно шукає джерела інформації, шляхи розв'язання проблеми [24, с. 210].

Трансформації, які відбуваються в соціумі на сучасному етапі його розвитку, породжують нові вимоги до освіти та виховання дітей та підлітків. Виявом цих змін В. Радул вважає зміщення акцентів у суспільній свідомості — дитина із об'єкта виховного впливу стає суб'єктом власного розвитку, що складає сутність сучасної парадигми виховання [21, с. 6]. Відтак уміння вчитися набуває особливої значущості в умовах переходу людства до інформаційного суспільства, що актуалізує проблему виховання особистості, здатної до самоосвіти та саморозвитку, яка вміє опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набутий раніше досвід для творчого розв'язання завдань, що доводить доцільність компетентнісного підходу в організації виховання

творчої особистості.

Висновки. Відтак виділені положення зумовлюють організацію процесу виховання творчої особистості молодшого школяра, взаємини вихователів та вихованців, роль самих дітей у цьому процесі, володіють високою методологічною цінністю у відношенні вибору ракурсів методичного забезпечення. Перспективами подальших наукових розвідок має стати визначення умов, які сприятимуть творчому розвитку учнів початкової школи.

Література:

1. Атанов Г. А. Методологические основы деятельностного подхода в обучении // Постметодика. — 2002. — № 2 — 3(40 — 41). — С. 8-11.
2. Барабаш О. Становлення компетентнісного підходу у сучасній освіті // Нова педагогічна думка. — №4 (72). — 2012. — С. 133-136.
3. Бех І. Д. Особистість у діапазоні розвивально-творчого потенціалу // Освіта та розвиток обдарованої особистості. — 2012. — № 29(серпень). — С. 3-5.
4. Бех І. Принципи сучасної освіти // Світ виховання. — 2005. — № 5 (12). — С. 7-11.
5. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. — К., 2009. — 155с.
6. Богачева Т. Г. Что такое компетентность? // Философия образования. — 2008. — № 2 (23). — С.93 — 100.
7. Геллер Е. С. Кибернетика Мышление Жизнь / Геллер Е. С., Парин В. В., Спиркин А. Г. — М.: Знание, 1970. — 45с.
8. Дусаविцкий А. К. Дважды два = икс? / А. Дусавицкий. — М.: Знание, 1985. — 208 с. — (Наука и прогресс).
9. Загальна психологія / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. — 2-ге вид., переробл. і доп. — Вінниця: Нова Книга, 2004. — 704 с.
10. Інноваційні виховні технології / Когут О. І., Юзефик Л. О., Тимчишин О. І. — Тернопіль: Астон, 2009. — 352 с.,
11. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / під ред. Л. М. Проколієнко; упор. В.В. Андрієвська, Г. О. Балл, О. Т. Губко, О. В. Проскура. — К.: Рад. к., 1989. — 608 с.
12. Кремень В. С. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / [авт.: В.П. Андрущенко та ін.]; за заг. ред. В. Г. Кременя; Нац. АПН України. — К.: Пед. думка, 2011. — 304 с.; іл.,
13. Кремень В. Освіта в контексті цивілізаційних змін // Шлях освіти. — 2010. — № 4. — С. 2-4.
14. Крылова Н. Б. Культуросообразность образования в современных условиях // Школьные технологии. — 2006. — № 2. — С. 3-10.
15. Кульчицкая Е. И. Сирень одаренности в саду творчества / Е. И. Кульчицкая, В. А. Моляко. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. — 316 с.
16. Леонтьев А. Н. Деятельность Сознание Личность / А. Н. Леонтьев. — Изд. 2-е. — М.: Политиздат, 1977. — 304 с.
17. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія / О. В. Матвієнко. — К.: ВД «Стилос», 2006. — 543 с.
18. Милтс А. А. Гармония и дисгармония личности: Филос.-этич. очерк. Пер. с латыш. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Политиздат, 1990. — 222 с.
19. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-е видання, доповнене, 2001 р.— 608 с.
20. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою 1-4 класи. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2011. — 392 с.
21. Радул В. Соціальний характер виховання // Шлях освіти. — 2004. — №3. — С. 6-9.
22. Рахимов А. З. Формирование творческого мышления школьников в процессе учебной деятельности : учебное пособие по спецкурсу / А. З. Рахимов. — Уфа, 1988. — 168 с.
23. Резерв успеха — творчество / под ред. Г. Нойнера, В. Калвейта, Х. Клейна: пер. с нем. — М.: Педагогика. 1989. — 120 с.
24. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О. Я. Савченко. — 2-ге вид., доповн., переробл. — К.: Богданова А. М., 2009. — 226 с.
25. Савченко, О. Новий держстандарт для початкової школи: від задуму до реалізації [Текст]: інтерв'ю / О. Савченко; розмову вела І. Красуцька // Педагогічна газета. — 2012. — Січень (1). — С. 4.
26. Самойлов Е. А. Философские основания компетентностно ориентированного образования // Философия образования. — 2008. — № 2 (23). — С.86-93.
27. Філософський словник соціальних термінів. Видання третє, доповнене. — Х.: «Р.І. Ф. », 2005. — 672 с.
28. Яновська Т. А. Формування мислення молодшого школяра в процесі розвивального навчання // Обдарована дитина. — 2006. — №4. — С. 21-24.

У статті розглянуто проблему розвитку творчого мислення молодших школярів, проаналізовано зміст основних методологічних підходів в психолого-педагогічній та філософській науках щодо організації навчально-виховного процесу початкової школи з метою виховання творчої особистості дитини, обґрунтовано доцільність їх використання. Зроблено висновок, що дані положення зумовлюють взаємини вихователів та вихованців, роль самих дітей в цьому процесі, володіють високою методологічною цінністю у відношенні вибору ракурсів методичного забезпечення розвитку творчого мислення учнів початкової школи.

Ключові слова: діяльнісний підхід, компетентнісний підхід, принцип культуровідповідності.

В статье рассмотрено проблему развития творческого мышления младших школьников, проанализировано содержание основных методологических подходов в психолого-педагогической и философской науках относительно организации учебно-воспитательного процесса начальной школы с целью воспитания творческой личности ребенка, обосновано целесообразность их использования. Сделано вывод о том, что данные положения обуславливают взаимоотношения воспитателей и воспитанников, роль самих детей в этом процессе, обладают высокой методологической ценностью в отношении выбора ракурсов методического обеспечения развития творческого мышления учащихся начальной школы.

Ключевые слова: деятельностный подход, компетентностный подход, принцип культуросообразности.

The article deals with the problem of developing creative thinking of younger pupils; the contents of main methodological approaches in psycho-pedagogical and philosophical sciences on the organization of educational process of primary school to foster a creative child is analyzed; expediency of their use is substantiated. It is concluded that these provisions determine the relationship of educators and students, the role of the children themselves in the process, have a high methodological value regarding the choice of perspectives of methodological support for developing creative thinking of elementary school students.

Keywords: activity approach, competence approach, principle of culture compliance.

УДК [373.3091.31:004.9]:78

С.В. Мальов
м.Вінниця, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ АКТИВНО-ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОЦІ МУЗИКИ

Постановка проблеми. Характерною прикметою сучасності у професійно-педагогічній підготовці вчителів є підвищення їх загальнонаукового та загальнокультурного рівня, активізація освітньої та художньо-творчої діяльності, зростання наукової компетентності. Принципово новим є підхід до формування педагогічних якостей учителів на основі запровадження у навчально-виховний процес досягнень сучасної техніки, розширення можливостей і способів отримання наукової інформації, пошуку інформаційно довершених методів навчання учнів у стінах загальноосвітніх навчальних закладів.

У розв'язанні поставлених перед педагогічною освітою проблемних завдань важливу роль відіграє курс музичного виховання як дисципліни, що має велике значення в професійному становленні майбутнього вчителя початкових класів. Опанування студентами методикою музичного виховання передбачає усвідомлення ними психолого-педагогічних чинників мистецького впливу на дитину, розширення спеціальних музичних знань, ознайомлення з алгоритмами організації музичної діяльності учнів.

Нові резерви употужнення музично-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів містить упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як альтернативи традиційним формам організації навчальної діяльності. Це співзвучно необхідності введення сучасних інформаційних засобів у навчально-виховний процес школи першого ступеня. Активні пошуки якісно нових форм, методів комп'ютерної освіти учителів початкових класів об'єктивно зумовлені великою зацікавленістю пересічного учня комп'ютером, невичерпною різноаспектною інформацією, яку нині може надати персональний